

Інформація про стан функціонування державного внутрішнього фінансового контролю за 2022 рік

Відповідно до частини третьої статті 26 Бюджетного кодексу України розпорядники бюджетних коштів в особі їх керівників організують внутрішній контроль і внутрішній аудит та забезпечують їх здійснення у своїх установах і на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери управління таких розпорядників бюджетних коштів.

Міністерством фінансів України проведено аналіз стану функціонування внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту в міністерствах та інших центральних органах виконавчої влади, обласних та Київській міській державних (військових) адміністраціях, а також в інших головних розпорядників коштів державного бюджету у 2022 році.

За результатами аналізу встановлено, що на сьогодні досягнуто прогрес у реформуванні системи державного внутрішнього фінансового контролю та розвитку внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту в державних органах загалом. Поряд з тим, існують резерви для покращення такої діяльності.

1. Щодо стану функціонування внутрішнього контролю

Відповідно до статті 26 Бюджетного кодексу України внутрішнім контролем є комплекс заходів, що застосовується керівником для забезпечення дотримання законності та ефективності використання бюджетних коштів, досягнення результатів відповідно до встановленої мети, завдань, планів і вимог щодо діяльності розпорядника бюджетних коштів і підприємств, установ та організацій, що належать до сфери його управління.

Основні засади здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 12.12.2018 № 1062 (далі – Основні засади).

Внутрішній контроль – це не окрема функція/подія/завдання чи захід, а цілісний і взаємопов'язаний процес, що має забезпечити здійснення на постійній основі керівництвом і працівниками установи комплексу впроваджених керівником безпосередніх заходів, спрямованих на управління і розвиток установи через виконання завдань, вимог щодо діяльності та досягнення цілей в законний, економний, ефективний та результативний спосіб. Організація та здійснення внутрішнього контролю забезпечується, зокрема, шляхом:

- визначення мети (місії), завдань, функцій і вимог щодо діяльності установи, здійснення планування діяльності із встановленням стратегічних, операційних та інших цілей;
- встановлення методів/способів реалізації завдань, функцій і вимог, досягнення визначених цілей;
- делегування повноважень працівникам та розподіл їх обов'язків на виконання завдань і функцій та безпосереднє їх виконання;
- забезпечення бюджетного процесу в установі, планування обсягу коштів, необхідного для реалізації завдань, функцій і вимог та досягнення визначених цілей;
- впровадження діяльності з управління ризиками, які можуть вплинути на реалізацію завдань, досягнення цілей та призвести до неефективного/нерезультативного використання бюджетних коштів, об'єктів державної власності/інших ресурсів, та вжиття необхідних заходів контролю з метою впливу на такі ризики;
- забезпечення законного, ефективного, результативного і прозорого управління бюджетними коштами, об'єктами державної власності та іншими ресурсами;

- налагодження процесів комунікації та обміну інформацією, необхідних для виконання завдань, вимог, функцій, досягнення визначених цілей та управління ризиками, зокрема інформування керівництва про досягнення результатів у діяльності;
- забезпечення складання звітності (бюджетної, про стан виконання завдань, функцій та досягнення цілей), оцінки досягнутих результатів та коригування планів діяльності;
- здійснення моніторингу стану організації та функціонування системи внутрішнього контролю, тобто дієвості та ефективності застосованого комплексу заходів з виявлення та оцінки відхилень у її функціонуванні та/або окремих елементів і вжиття відповідних заходів реагування.

Система внутрішнього контролю в розпорядників коштів державного бюджету враховує загальні рамки внутрішнього контролю, визначені у моделі COSO, розробленої Комітетом спонсорських організацій Тредвея, та передбачає функціонування відповідних елементів: внутрішнього середовища, управління ризиками, заходів контролю, інформації та комунікації, моніторингу.

Також побудова організаційної структури управління в установі має враховувати модель трьох ліній управління у контексті практики країн ЄС, а саме: забезпечення функціонування першої лінії (підрозділи, відповідальні за виконання основних завдань установи або операційні підрозділи), другої лінії (підрозділи підтримки, нагляду, контролю і моніторингу), а також третьої лінії (незалежного підрозділу внутрішнього аудиту).

1. Щодо інформації про стан організації та здійснення внутрішнього контролю у розрізі елементів внутрішнього контролю.

На виконання пункту 10 Основних засад 123-ма (зі 127) головними розпорядниками коштів державного бюджету, центральними органами виконавчої влади, обласними та Київською міською державними (військовими) адміністраціями (далі – суб'єкти звітування, установи) подано звіти про стан організації та здійснення внутрішнього контролю у розрізі елементів за 2022 рік (далі – звіти, звітна інформація).

Звіти сформовано шляхом надання відповідей на питання, що описують стан організації та здійснення внутрішнього контролю у розрізі елементів внутрішнього контролю у 2022 році, доведені до суб'єктів звітування листом Мінфіну від 22.06.2022 № 33010-07-5/13100.

За результатами опрацювання звітної інформації продовжують спостерігатися позитивні тенденції та поступове покращення стану організації та забезпечення здійснення внутрішнього контролю у суб'єктів звітування, зокрема, в частині подальшої формалізації окремих елементів внутрішнього контролю, їх складових та інтеграції в практичну діяльність під час виконання функцій та завдань установи.

Слід зазначити, що структурний розподіл обов'язків, повноважень, відповідальності та підзвітності в установах узгоджується з підходами до організації управління, відповідно до моделі трьох ліній управління (забезпечено функціонування операційних підрозділів, підрозділів підтримки, нагляду, контролю і моніторингу, а також незалежних підрозділів внутрішнього аудиту).

Водночас спостерігалися загальні недоліки, що є типовими для більшості установ, зокрема: незабезпечення цілісності системи внутрішнього контролю (її елементи є фрагментарними та/або функціонують окремо один від одного); розгляд внутрішнього контролю як окремої діяльності чи заходу (управлінський контроль, нагляд, контроль за процесом використання бюджетних коштів чи своєчасністю виконання доручень тощо); обмежене здійснення діяльності з управління ризиками та моніторингу або недостатнє розуміння сутності такої діяльності. Система внутрішнього контролю в основному залишається зосередженою навколо дотримання відповідних нормативно-правових актів.

Заходи контролю більше спрямовані не на ефективність реалізації ключових процесів, а на використання бюджетних коштів, управління об'єктами державної власності та іншими ресурсами. Управління ризиками не у повній мірі є частиною управлінської діяльності.

Звітна інформація також свідчить про впровадження та забезпечення суб'єктами звітування лише окремих аспектів системи внутрішнього контролю, недостатню збалансованість взаємопов'язаності її елементів. Організаційні заходи спрямовані безпосередньо на дотримання законодавства, реалізацію окремих функцій, фінансових або нефінансових процесів, замість акцентів на ефективності, результативності діяльності установи та управлінської підзвітності.

Залишається відкритим питання щодо підходів до стратегічного планування діяльності, зокрема: організації процесу такого планування, моніторингу досягнення стратегічних цілей, формування бюджетних програм у зв'язку із стратегічними цілями установи, узгодження планів діяльності із бюджетним плануванням. До інформації щодо стратегічного планування суб'єктами звітування зазвичай віднесено дані про річне/операційне планування діяльності або планування заходів у відповідній сфері реалізації державної політики.

1) Організація внутрішнього середовища

Загалом у звітах зазначено про формалізацію функціонування внутрішнього середовища, зокрема: визначені процеси, операції, регламенти, структури; встановлені методи/способи реалізації завдань, функцій і вимог щодо діяльності; забезпечено розподіл повноважень та обов'язків; встановлені правила та принципи управління людськими ресурсами.

Майже усіма суб'єктами звітування зазначено про встановлену мету (місію) установи, з яких майже третиною здійснювався її перегляд.

Про перегляд сформованої структури та розподілу обов'язків, повноважень, відповідальності та підзвітності працівників з урахуванням виконуваних установою завдань та її стратегічних цілей повідомили 77 % установ.

Усіма установами зазначено про наділеність керівників структурних підрозділів достатніми повноваженнями для виконання завдань/функції установи, досягнення її стратегічних цілей/планів роботи/діяльності, та/або мети, завдань і результативних показників бюджетних програм, та 62 установами – про перегляд запровадженої у них структури підзвітності щодо ефективності та результативності діяльності, управління бюджетними коштами/об'єктами державної власності та іншими ресурсами.

Крім того, у звітах 99 % установ зазначено про належний рівень: організації складання бюджетних запитів, затвердження паспортів бюджетних програм, кошторисів; контролю за дотриманням бюджетного законодавства, використання бюджетних коштів; складання бюджетної та фінансової звітності; заходів, спрямованих на запобігання корупції та проявів шахрайства; дотримання працівниками встановлених правил етичної поведінки (тобто відсутні порушення/недоліки, виявлені підрозділами внутрішнього аудиту або головним розпорядником бюджетних коштів чи державними органами, що здійснюють контроль у відповідній сфері).

Звітна інформація 84 % установ дозволяє відстежити наявність позитивних зрушень щодо забезпечення урегулювання та функціонування внутрішнього середовища. Зокрема, ними зазначено щодо прийнятих внутрішніх документів, їх перегляду, удосконалення та опису практичного здійснення процесів, спрямованих на досягнення завдань, цілей/планів, вимог щодо діяльності в ефективний та законний спосіб (наприклад, здійснення стратегічного планування, зв'язок стратегічних цілей із планами діяльності, бюджетним плануванням; забезпечення розподілу завдань, відповідальності та підзвітності; унормування порядків виконання основних завдань; моніторинг стану функціонування організаційної структури).

Звіти 16 % установ хоч і містять відомості щодо внутрішнього середовища та/або його складових, проте не вказують на стан його організації та забезпечення функціонування, оскільки зазначена інформація, зокрема стосується діяльності окремих структурних підрозділів, а не суб'єкта звітування в цілому. Також прослідковується надання формальних відповідей на поставлені питання, що стосуються планування діяльності, встановлення переліку завдань та функцій, їх розподілу та закріплення за виконавцями. Зазначений підхід потребує посилення уваги керівництва таких установ до питань організації внутрішнього середовища, що впливатиме на загальний стан організації та здійснення внутрішнього контролю у контексті вимог статті 26 Бюджетного кодексу України (МЗС, Міненерго, МОЗ, Мінветеранів, Мінцифри, Мінреінтеграції, Міндовкілля, Казначейство, Держлікслужба, Держпраці, ДСНС, Держфінмоніторинг, Нацсоцслужба, Держрезерв, Укрдержархів, Адміністрація судноплавства, АРМА, Український інститут національної пам'яті, Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення).

Водночас залишається сталою практикою ототожнення процесу організації та здійснення внутрішнього контролю в установі або окремих його елементів лише унормуванням в організаційно-розпорядчих актах окремих питань або наявністю єдиного певного акта. Цитування положень таких актів без опису їх реалізації на практиці не вказує на безпосередню організацію та здійснення внутрішнього контролю у контексті абзацу другого частини третьої статті 26 Бюджетного кодексу України та Основних засад, оскільки основне завдання установи полягає не лише в прийнятті організаційно-розпорядчих актів, а також в сукупності дій і виконуваних процесів її працівниками на постійній основі.

2) Діяльність з управління ризиками

Звітна інформація у 59 % демонструє позитивні зрушення з питань управління ризиками, зокрема застосування їх результатів у процесі ухвалення/прийняття управлінських рішень (наприклад, щодо можливих втрат або неефективного використання державних ресурсів) з метою проведення аналізу та коригування ключових завдань та пріоритетних напрямів роботи установи, виконання нею завдань і функцій. Вказано, що діяльність з управління ризиками розглядається у взаємозв'язку із реалізацією установою своїх основних завдань, досягненням цілей/планів діяльності, виконанням пріоритетних напрямів роботи (тобто зосереджена на ключових ризиках, що можуть вплинути на загальну здатність реалізовувати/досягати основні завдання/цілі) та інтегрована в управлінські процеси на етапах планування, виконання, перевірки та вжиття заходів. Зазначене відображається як у формалізації діяльності з управління ризиками, її удосконаленні, так і в описі запроваджених підходів до її організації та практичного здійснення в установі (зокрема, стосується питань ідентифікації ризиків, їх оцінки, визначення способів реагування, документування та перегляду, розподілу повноважень, ролей та відповідальності між учасниками, прийняття управлінських рішень та вжиття відповідних заходів).

У 19 % звітів зазначено про здійснення заходів щодо організації управління ризиками, але надані відповіді вказують, що такі заходи є фрагментарними, не інтегровані в управління установою та недостатньо пов'язані із основними завданнями/цілями. Крім того, до управління ризиками відносять питання, що стосуються існуючої проблематики у діяльності установи чи реалізації нею завдань у відповідній сфері державної політики, замість акценту на можливість настання подій, що матимуть вплив на здатність установи виконувати/досягати основні завдання/цілей діяльності установи (МЗС, Міненерго, Мінінфраструктури, МОН, Мінсоцполітики, Держпродспоживслужба, Держгеокадастр, Нацсоцслужба, Адміністрація судноплавства, Держкіно, Антимонопольний комітет України, Національна комісія зі стандартів державної мови, Український інститут національної

пам'яті, Апарат Верховної Ради України, ДСА України, НАПН України, Конституційний Суд України, Житомирська, Закарпатська, Кіровоградська, Харківська та Чернівецька ОДА).

Зазначені установи вказали про запроваджену діяльність з управління ризиками посиляючись тільки на затвержені ними внутрішні документи з внутрішнього контролю та/або управління ризиками та цитування їх положень. Відсутність у їх звітах чітких відповідей по суті поставлених питань не дозволяє зробити висновок про врахування результатів такої діяльності в процесі прийняття управлінських рішень.

Водночас у 22 % звітів надано відповіді, які не стосуються питань управління ризиками у контексті Основних засад, або взагалі не зазначено про таку діяльність (МВС, МКІП, МОЗ, Мінекономіки, Мінцифри, Мінмолодьспорт, ДМС, Держлікслужба, Укртрансбезпека, Держпраці, Держводагентство, Укрінфрапроект, ДКА, Держмистецтв, Адміністрація Держспецзв'язку, Пенсійний фонд України, Рада національної безпеки і оборони України, Вищий антикорупційний суд, Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, ЦВК, Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення, НАМН України, НАМ України, Дніпропетровська, Київська, Тернопільська та Чернігівська ОДА).

3) Здійснення заходів контролю

У 99 % звітів зазначено інформацію про формалізацію, запровадження та здійснення на належному рівні заходів контролю, спрямованих на забезпечення: ефективного, результативного і цільового використання бюджетних коштів, досягнення мети, завдань та результативних показників бюджетних програм.

Відповіді на питання про здійснення на належному рівні заходів контролю в процесі управління об'єктами державної власності, іншими матеріальними ресурсами, що знаходяться на балансі установи, зазначені «так» у 93 % звітів («ні» - МВС, Міноборони, Мінветеранів, Міндовкілля, Держмитслужба, Держмистецтв, КРАІЛ та Луганська ОДА); захисту інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних систем зазначені «так» у 93 % звітів («ні» - МЗС, Мінсоцполітики, Держмитслужба, Державна служба якості освіти України, Національна комісія зі стандартів державної мови, ДСА України, Донецька та Харківська ОДА).

4) Організація інформаційного та комунікаційного обміну

Усіма суб'єктами звітування повідомлено про забезпечення необхідного рівня інформаційного та комунікаційного обміну шляхом організації та впровадження процесу створення, збору, документування, аналізу, передачі своєчасної, актуальної, точної, повної, доступної, захищеної та перевіреної інформації щодо діяльності установи, у тому числі із зовнішніми заінтересованими сторонами.

5) Здійснення моніторингу

У 30 % звітів зазначено про здійснення дій, спрямованих на виявлення та коригування відхилень у системі внутрішнього контролю, що відображається в описі процесу виявлення відхилень та недоліків в системі внутрішнього контролю та відповідного інформування керівництва установи, яким в подальшому приймалися управлінські рішення для їх усунення.

У 21 % звітів зазначено про моніторинг, заходи з якого обмежені проведенням перевірок дотримання вимог законодавства, аналізу стану реалізації операційних рішень, наглядом/контролем за виконанням окремих завдань та функцій, за виконавською дисципліною, проведенням оцінювання результатів службової діяльності тощо.

Водночас у 49 % звітів надано відповіді, які не стосуються питань здійснення моніторингу у контексті Основних засад, або взагалі не зазначено про таку діяльність (МЗС, МВС, Міненерго, МКІП, МОЗ, Мінекономіки, Мінцифри, Мінстратегпром, Державна служба

якості освіти України, Казначейство, Держгеонадра, Держлікслужба, Укртрансбезпека, Держпродспоживслужба, Держпраці, ДІАМ, ДАРТ, ДКА, Укрінфрапроект, Держводагентство, Держкіно, Держекоінспекція, Держатомрегулювання, Держфінмоніторинг, Нацсоцслужба, Адміністрація судноплавства, Фонд державного майна України, Антимонопольний комітет України, Адміністрація Держспецзв'язку, Держкомтелерадіо, НАЗК, Адміністрація Держприкордонслужби, Національна комісія зі стандартів державної мови, Пенсійний фонд України, НАМН України, НКРЗІ, НАМ України, Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення, Секретаріат Уповноваженого із захисту державної мови, Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, ДСА України, Рада національної безпеки і оборони України, ДУС, Апарат Верховної Ради України, Вінницька, Донецька, Житомирська, Закарпатська, Івано-Франківська, Київська, Кіровоградська, Луганська, Львівська, Полтавська, Сумська, Хмельницька, Чернівецька та Чернігівська ОДА, КМДА).

Проте у контексті Основних засад заходи з моніторингу мають бути спрямовані на відстеження ефективності стану функціонування системи внутрішнього контролю в цілому та/або окремих його елементів, а також вжиття заходів для усунення виявлених відхилень.

2. Щодо інших питань стану організації та здійснення внутрішнього контролю.

У звітній інформації 20 установ зазначили про здійснення Рахунковою палатою або Держаудитслужбою оцінки/контролю стану внутрішнього контролю у таких суб'єктах звітування із наведенням відповідних висновків, з яких 15 установ вказали про плани з удосконалення своїх систем внутрішнього контролю на 2023 рік.

У звітах 37 установ повідомлено про перегляди існуючих систем внутрішнього контролю (зокрема щодо підходів/вимог до її організації та здійснення), за результатами яких удосконалювались питання функціонування елементів системи внутрішнього контролю (внутрішнього середовища, управління ризиками, заходів контролю, інформації та комунікації, моніторингу).

Крім того, 109 установ зазначили про врахування рекомендацій Мінфіну, наданих за результатами розгляду звітності про стан організації та здійснення внутрішнього контролю за 2021 рік (доручення Кабінету Міністрів України від 28.04.2022 № 8228/1/1-22 та лист Мінфіну від 09.06.2022 № 33010-07-5/11947).

Інформація 67 установ містить відомості про реалізовані у звітному періоді заходи, спрямовані на удосконалення системи внутрішнього контролю, зокрема: прийняті внутрішні розпорядчі документи щодо питань внутрішнього контролю та управління ризиками; переглянуті завдання і функції та їх розподіл між структурними підрозділами; запроваджені нові заходи контролю та/або удосконалені існуючі; затверджені плани заходів щодо удосконалення системи внутрішнього контролю та реагування на ризики; проведені навчання для підвищення обізнаності з питань внутрішнього контролю і діяльності з управління ризиками; створені підрозділи або відповідні робочі групи (комісії) з питань координації внутрішнього контролю та управління ризиками.

Також 93 суб'єкта звітування повідомили про заплановані на 2023 рік заходи з удосконалення системи внутрішнього контролю.

Відповіді на питання про здатність існуючої системи внутрішнього контролю забезпечити дотримання законності та ефективності використання бюджетних коштів, досягнення результатів відповідно до встановленої мети, завдань, планів і вимог зазначені «так» у 119 звітах («ні» - МКІП, Мінмолодьспорт, Держводагентство, Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини). При цьому, у 74 звітах (із 119) зазначено про таку здатність, незважаючи на вказані у цих звітах недоліки та/або порушення у діяльності установи.

3. Щодо стану звітування.

Звіти про стан організації та здійснення внутрішнього контролю у розрізі елементів внутрішнього контролю за 2022 рік складені за формою, з урахуванням доведеного Мінфіном переліку питань. Зазначений перелік питань по суті орієнтовано на проведення суб'єктами звітування самооцінки стану організації та здійснення внутрішнього контролю, його елементів та їх складових, результати якої мають бути відображені у звітній інформації.

Водночас залишається відкритим питання щодо повноти та об'єктивності зазначених у звітах відомостей, оскільки інформація державних органів, що здійснюють контроль у відповідній сфері (зокрема Рахункової палати, Держаудитслужби), або підрозділів внутрішнього аудиту суб'єктів звітування, вказує про наявність порушень і недоліків у діяльності деяких суб'єктів звітування (наприклад, у процесах бюджетного планування, використання бюджетних коштів, здійснення закупівель або складення звітності).

Допущено порушення вимог щодо звітування, а саме:

- не дотримано строків подання звітів до 1 лютого (Мінінфраструктури, МВС, МОЗ, Мінцифри, МЗС, Мінрегіон, Казначейство, ДПС, Держрезерв, Держкіно, Держекоінспекція, Держатомрегулювання, НАН України, Київська, Миколаївська, Полтавська, Сумська та Харківська ОДА);

- не дотримано вимог щодо підписання звіту їх керівником (підписані заступниками керівника, державними секретарями) (Мінінфраструктури, Мінрегіон, Мінекономіки, Держгеокадастр, Держкіно, Нацсоцслужба, Рахункова палата, Запорізька та Львівська ОДА);

- не підписано звіти (МКП, Міндовкілля, ДРС, Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та Національна рада з питань телебачення і радіомовлення);

- не надано звіти Секретаріатом Кабінету Міністрів України, НААН та НАПрН України.

Також звіт не поданий Херсонською ОДА у зв'язку з об'єктивними обставинами внаслідок збройної агресії російської федерації.

З огляду на викладене, Кабінету Міністрів України було запропоновано доручити міністрам, керівникам інших центральних органів виконавчої влади, головам обласних та Київської міської державних (військових) адміністрацій, керівникам інших головних розпорядників коштів державного бюджету забезпечити у своїх установах, на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери управління:

1) функціонування системи внутрішнього контролю, спрямованої на ефективність використання бюджетних коштів та досягнення результатів відповідно до встановленої мети, завдань, планів і вимог, зокрема шляхом вжиття та посилення таких заходів:

- організації процесу стратегічного планування, визначення відповідних цілей, їх ключових показників та відповідного узгодження з операційним планом і бюджетним плануванням;

- посилення управлінської відповідальності та підзвітності за належне управління та розвиток установи;

- вжиття ефективних заходів щодо контролю за ефективним і результативним використанням бюджетних коштів, управлінням об'єктами державної власності, іншими матеріальними ресурсами, захистом інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних систем;

- впровадження в практичній діяльності заходів з управління ризиками, що мають вплив на виконання/досягнення визначених завдань/цілей, та врахування результатів такої діяльності при прийнятті управлінських рішень;

- запровадження ефективних заходів моніторингу з відстеження стану результативності системи внутрішнього контролю;

2) контроль за станом звітування, зокрема щодо якісного і об'єктивного інформаційного наповнення та дотримання строків подання звітної інформації.

II. Щодо стану функціонування внутрішнього аудиту

Прозвітували до Мінфіну про результати діяльності підрозділів внутрішнього аудиту відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 28.09.2011 № 1001 «Деякі питання здійснення внутрішнього аудиту та утворення підрозділів внутрішнього аудиту» (далі – постанова № 1001) та затвердженого нею Порядку (далі – Порядок № 1001) загалом 118 державних органів: 70 міністерств та інших центральних органів виконавчої влади (далі – ЦОВВ)¹, 23 обласних та Київська міська державні (військові) адміністрації (далі – ОДА) та 25 інших головних розпорядників коштів державного бюджету (далі – інші ГРК).

При цьому, Мінфіном не отримано звіти про результати діяльності підрозділу внутрішнього аудиту за 2022 рік за формою № 1-ДВА, затвердженою наказом Мінфіну від 27.03.2014 № 347 та зареєстрованою в Мін'юсті 11.04.2014 за № 410/25187 (далі – Звіт, звітність), від 9 державних органів.

Зокрема, не подано звітність без обґрунтування відповідних причин ДКА².

Також не подано звітність Рахунковою палатою (поінформовано про незалежність органу)³.

У зв'язку з вакантністю посад внутрішніх аудиторів не подано Звіти Держфінмоніторингом, Нацсоцслужбою, Секретаріатом Уповноваженого із захисту державної мови, Національною радою з питань телебачення і радіомовлення, НАПН України та Івано-Франківською ОДА.

Херсонська ОДА поінформувала про неможливість подати Звіт у зв'язку, зокрема, із втратою документів через тимчасову окупацію міста та призупиненням у 2022 році трудових договорів із працівниками відділу з питань внутрішнього аудиту. Водночас, повідомлено про відновлення роботи відділу з питань внутрішнього аудиту в січні 2023 року.

За результатами аналізу даних звітності та іншої отриманої інформації встановлено, що попри виклики воєнного часу вдалось продовжити розвиток внутрішнього аудиту та в багатьох державних органах продовжували спостерігатись позитивні зрушення і тенденції у здійсненні діяльності з внутрішнього аудиту. Поряд з тим, залишається ряд недоліків і порушень при організації та здійсненні такої діяльності та, як наслідок, існують резерви для підвищення ефективності здійснення функції внутрішнього аудиту.

1. Сфера охоплення внутрішнього аудиту.

У 2022 році діяльність з внутрішнього аудиту було організовано (зокрема, утворено відповідні підрозділи або введено відповідні посади) в усіх державних органах (ЦОВВ, ОДА та інших ГРК, які приступили до виконання своїх повноважень).

У системі більшості державних органів (майже 90 відсотків⁴) забезпечено реалізацію функції внутрішнього аудиту на практиці та загальну результативність такої діяльності.

Загалом у 2022 році (станом на 31.12.2022) в системі державних органів було утворено 396 підрозділів внутрішнього аудиту, з них 127 підрозділів – в апараті державних органів⁵, а

¹ - з урахуванням ЦОВВ, які перебувають в стадії реорганізації.

² - в органі створено Сектор внутрішнього аудиту, що враховано під час підготовки цієї інформації. Відповідно до останньої інформації, що надавалась ДКА до Мінфіну, усі посади в підрозділі були вакантні (лист від 21.10.2022 № 4804-7).

³ - в органі створено та функціонує Сектор внутрішнього аудиту, що враховано під час підготовки цієї інформації. Водночас, інформація щодо відповідних результативних показників діяльності відсутня та відповідно не врахована в узагальненій статистиці.

⁴ - державні органи, у яких в 2022 році забезпечено проведення внутрішніх аудитів.

⁵ - в усіх державних органах, що функціонували.

також з урахуванням норм абзацу другого пункту 3 Порядку № 1001 утворено підрозділи внутрішнього аудиту в 148 територіальних органах ЦОВВ та 121 бюджетній установі сфери управління державних органів.

В умовах повномасштабної військової агресії російської федерації проти України та запровадженого з 24 лютого 2022 року воєнного стану підрозділи внутрішнього аудиту переважної більшості державних органів продемонстрували інституційну стійкість, змогли адаптувати роботу до відповідних умов і обмежень, продовжували виконувати покладені на них завдання і функції та здійснювати заходи для подальшого розвитку функції внутрішнього аудиту.

Зокрема, з урахуванням відповідних роз'яснень Мінфіну (листи від 20.03.2022 № 33020-07-5/6432 та від 29.03.2022 № 33030-07-3/6768) державні органи організували діяльність підрозділів внутрішнього аудиту з урахуванням правового режиму воєнного стану, зокрема, забезпечили можливість проведення внутрішніх аудитів дистанційно або камерально, залучали підрозділи внутрішнього аудиту до консультативної діяльності, зосереджували увагу підрозділів внутрішнього аудиту на ризикових і суттєвих питаннях діяльності установ.

Наприклад, було запроваджено проведення внутрішніх аудитів камерально/дистанційно або із застосуванням комбінованого підходу в МЗС, Міноборони, Мінсоцполітики, Мінфіні, Мін'юсті, Держгеонадра, Держгеокадастрі, ДСНС, Казначействі, Держстаті, Держкомтелерадіо, Фонді держмайна, Волинській, Донецькій, Луганській та Сумській ОДА, НАМН України, Державному управлінні справами, Державному бюро розслідувань, Вищій раді правосуддя та інших органах. З урахуванням безпекової ситуації внутрішні аудити проводились і безпосередньо з виходом в установу.

Поряд із проведенням внутрішніх аудитів підрозділи внутрішнього аудиту залучались також до консультативної діяльності, в тому числі задля запобігання фактам незаконного, неефективного та нерезультативного використання ресурсів, виникненню помилок у діяльності, а також надання допомоги керівнику органу в забезпеченні ефективного управління, удосконаленні внутрішнього контролю, оптимізації ресурсів для забезпечення виконання пріоритетних завдань.

Наприклад, поінформували про здійснення минулого року консультативної діяльності (проведення роз'яснювально-консультативної роботи) підрозділами внутрішнього аудиту МВС, Мінінфраструктури, Міноборони, МОЗ, Мін'юст, Держгеонадра, Держстат, ДСНС, АРМА, Держатомрегулювання, Національна поліція, Держмитслужба, Казначейство, Держводагентство, Волинська та Житомирська ОДА, КМДА, Державне бюро розслідувань, Національне антикорупційне бюро та низка інших державних органів (зокрема, з питань організації діяльності новостворених установ, підвищення ефективності управління ресурсами, підвищення результативності діючих процесів, оптимізації розподілу завдань та функцій, документального оформлення операцій, удосконалення внутрішнього контролю та з інших питань діяльності державних органів).

Водночас у семи державних органах не забезпечено практичну реалізацію функції внутрішнього аудиту через неукомплектованість підрозділів внутрішнього аудиту (відповідних посад) протягом тривалого часу.

Так, відсутня діяльність з внутрішнього аудиту в НАПН України та Національній раді з питань телебачення і радіомовлення, оскільки посади внутрішніх аудиторів залишаються вакантними з часу їх введення до структури органів (з січня 2018 року та з липня 2019 року відповідно).

Аналогічно, впродовж декількох років не укомплектовані посади у підрозділах внутрішнього аудиту та фактично не реалізується функція внутрішнього аудиту в Івано-

Франківській ОДА (у 2020 – 2022 роках) та Укрдержархіві (у 2021 та 2022 роках)⁶.

Не здійснювалась діяльність з внутрішнього аудиту у 2022 році через неуккомплектованість посад внутрішніх аудиторів у Держфінмоніторингу, Нацсоцслужбі та Секретаріаті Уповноваженого із захисту державної мови.

Не проводились внутрішні аудити в минулому році в окремих державних органах через наявність вакансій впродовж частини звітнього року, зокрема, у МКІП (заповнення вакантних посад внутрішніх аудиторів розпочато з серпня 2022 року), Секретаріаті Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (посада головного спеціаліста з питань внутрішнього аудиту була укомплектована в жовтні 2022 року), Антимонопольному комітеті (посаду головного спеціаліста сектору внутрішнього аудиту було укомплектовано у другій половині грудня 2022 року⁷).

Окремі державні органи не змогли налагодити ефективну роботу підрозділів внутрішнього аудиту відповідно до їх функціональних повноважень в умовах воєнного стану, та відповідно не було проведено жодного внутрішнього аудиту (за наявності повністю або частково укомплектованих посад внутрішніх аудиторів упродовж звітнього періоду).

Зокрема, не проведено у 2022 році жодного внутрішнього аудиту в НКЦПФР⁸ (поінформовано про перенесення проведення внутрішніх аудитів на інші періоди у зв'язку з воєнним станом та відсутністю доступу до документів, баз даних для їх проведення) та Держлікслужбі⁹ (поінформовано про обмеження, зумовлені воєнним станом).

Не здійснювались внутрішні аудити в Київській ОДА¹⁰ (за наданою інформацією працівники перебували на вимушеному простой та дистанційній формі роботи, а впродовж другої половини 2022 року були задіяні у роботі з підготовки документів щодо отримання обласною адміністрацією гуманітарної допомоги населенню, використання коштів субвенцій на закупівлю продуктів харчування, паливно-мастильних і будівельних матеріалів, надання консультацій з питань державних закупівель та укладання договорів).

У НАПрН України відділ внутрішнього аудиту не виконував свої функції з березня по грудень минулого року у зв'язку з воєнним станом (водночас, підрозділом було проведено 1 внутрішній аудит в січні-лютому 2022 року).

Таким чином, загалом у 2022 році із 127 державних органів в системі 13-ти з них (або 10 відсотків) внутрішні аудити не проводились¹¹.

2. Спроможність та кадрове забезпечення підрозділів внутрішнього аудиту.

Упродовж звітнього року низкою державних органів вживались заходи для підтримки та підвищення спроможності підрозділів внутрішнього аудиту, недопущення її обмеження (зокрема, в умовах воєнного стану).

Попри виклики воєнного часу збережено штатну чисельність працівників підрозділів внутрішнього аудиту в системі більшості державних органів (у 80 органах змін в штатній чисельності внутрішніх аудиторів не відбувалось), а в низці державних органів (21 орган) таку чисельність збільшено.

Зокрема, з метою подальшого підвищення спроможності функції внутрішнього аудиту в 2022 році створено сектори внутрішнього аудиту (на заміну посад головних спеціалістів з

⁶ - згідно зі звітами та/або інформаціями за відповідні звітні роки, що подавались до Мінфіну, посади внутрішніх аудиторів були вакантними та внутрішні аудити не проводились.

⁷ - до цього працівники сектору внутрішнього аудиту перебували у простой та/або відпустках та в подальшому звільнились із займаних посад.

⁸ - у Секторі внутрішнього аудиту укомплектована одна із чотирьох посад.

⁹ - посада головного спеціаліста з питань внутрішнього аудиту укомплектована впродовж звітнього періоду.

¹⁰ - в Управлінні внутрішнього аудиту укомплектовано шість із тринадцяти посад.

¹¹ - у показнику не враховано дані по ДКА, Рахунковій палаті та Херсонській ОДА, якими не подано звітність з вищевказаних причин та відповідно інформація про проведені внутрішні аудити відсутня.

внутрішнього аудиту) в Мінреінтеграції, ДРС, ДАРТ та НКЕК; управління (замість відділу) – в Держрибагентстві.

Загалом у 2022 році збільшилась штатна чисельність працівників підрозділів внутрішнього аудиту (порівняно з даними на 31.12.2021) в системі Закарпатської та Чернівецької ОДА (по 7 од.), БЕБ (на 6 од.), Держрибагентства та Київської ОДА (по 5 од.), Мінінфраструктури та АРМА (по 4 од.), Луганської ОДА та ДСА України (по 3 од.), МКІП, Казначейства, Держводагентства, Національної поліції та Волинської ОДА (по 2 од.), Мінреінтеграції, Мінагрополітики, ДРС, ДАРТ, НКЕК, Рівненської та Черкаської ОДА (по 1 од.).

Порівняно з 2020 та 2021 роками зменшилась кількість державних органів, у яких здійснення внутрішнього аудиту покладалось лише на одну посадову особу.

Наразі станом на 31.12.2022 такі факти мали місце в апаратах 23 державних органів¹² (Держлікслужба, Держфінмоніторинг, ДЕСС, ДАЗВ, Держекоінспекція, Український інститут національної пам'яті, НАЗК, Національна комісія зі стандартів державної мови, КРАІЛ¹³, Полтавська, Хмельницька та Черкаська ОДА, Конституційний Суд України, Вищий антикорупційний суд, Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Нацрада з питань телебачення і радіомовлення, Апарат РНБО України, НАПН України, НАМ України, НКРЕКП, Секретаріат Уповноваженого із захисту державної мови, а також Держекспортконтроль¹⁴ та Вища рада правосуддя¹⁵).

При цьому, в Держлікслужбі, Держфінмоніторингу, ДЕСС, ДАЗВ, Держекоінспекції, Українському інституті національної пам'яті, НАЗК та КРАІЛ не забезпечено приведення структури апарату державних органів у відповідність із вимогами постанови Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 12 в частині утворення підрозділу внутрішнього аудиту (замість введеної посади головного спеціаліста з внутрішнього аудиту) зважаючи на граничну чисельність працівників апарату. Потребує вирішення відповідне питання також у низці вищевказаних ОДА та інших ГРК з урахуванням чисельності працівників таких державних органів.

У низці органів мали місце факти скорочення штатної чисельності внутрішніх аудиторів, що призвело до загального зменшення чисельності внутрішніх аудиторів на 90 штатних одиниць. Переважно таке скорочення пояснено реорганізацією територіальних органів у низці ЦОВВ. Проте належні обґрунтування щодо необхідності скорочення надані не в усіх випадках.

Загалом впродовж 2022 року зменшилась штатна чисельність працівників підрозділів внутрішнього аудиту (порівняно з даними на 31.12.2021) у системі Пенсійного фонду¹⁶ (на 36 од.), Держлісагентства¹⁷ (на 28 од.), Мін'юсту¹⁸ (на 18 од.), Мінекономіки (на 8 од.), МОЗ та Адміністрації Держспецзв'язку (по 6 од.), Держпродспоживслужби (на 5 од.), Мінстратегпрому, ДПС, Адміністрації Держприкордонслужби та НСЗУ (по 4 од.), Сумської ОДА (на 3 од.), Мінветеранів, Міндовкілля, Держгеокадастру, Запорізької ОДА та Офісі Генерального прокурора (по 2 од.), МОН, Мінфіну¹⁹, Держпраці, ДСНС, Вінницької,

¹² - порівняно з 32 та 27 органами у 2020 та 2021 роках відповідно.

¹³ - поінформовано про підготовку нової структури, яка передбачала утворення сектору внутрішнього аудиту, проте не була введена в дію у зв'язку із запровадженням воєнного стану.

¹⁴ - згідно з штатним розписом на 2023 рік від 01.02.2023 створено Сектор внутрішнього аудиту.

¹⁵ - в лютому 2023 року створено Сектор внутрішнього аудиту.

¹⁶ - поінформовано, що зміни до штатних розписів і структури апарату Пенсійного фонду та його головних управлінь внесені з метою забезпечення реалізації Закону України від 21.09.2022 № 2620-IX та постанови Уряду від 16.09.2022 № 1041.

¹⁷ - у зв'язку з реорганізацією лісового господарства відповідно до постанови Уряду від 07.09.2022 № 1003 та відповідно ліквідацією підрозділів внутрішнього аудиту в територіальних органах.

¹⁸ - у зв'язку з реорганізацією міжрегіональних управлінь та зміною структури апарату державного органу.

¹⁹ - в частині чисельності працівників підрозділів внутрішнього аудиту в підпорядкованих установах.

Харківської та Хмельницької ОДА (по 1 од.).

З урахуванням викладеного державним органами слід звернути увагу на необхідність забезпечення відповідності та достатності штатної чисельності працівників підрозділів внутрішнього аудиту критеріям, визначеним пунктом 3 Порядку № 1001 (зі змінами), для ефективної реалізації функції внутрішнього аудиту та системного охоплення внутрішнім аудитом усіх ризикових сфер діяльності установ.

Загалом станом на 31.12.2022 у системі ЦОВВ штатна чисельність внутрішніх аудиторів становила понад 1,24 тис. одиниць, у системі ОДА – 311 одиниць та в системі інших ГРК – 113 одиниць.

На дату подання звітності у системі ЦОВВ вакантними залишалися 27 % посад внутрішніх аудиторів (на рівні попереднього року), у системі ОДА – 36,7 % посад (зріс на 7 п.п.) та в системі інших ГРК – 15,9 % посад (зменшився на 4 п.п.).

При цьому, в системі 19 ЦОВВ (або 26 % органів), 1 ОДА (або 4 %) та 16 інших ГРК (або 55 %) забезпечено стовідсоткове укомплектування посад працівників підрозділів внутрішнього аудиту.

Наприклад, забезпечено стабільність кадрового складу (відсутність звільнень внутрішніх аудиторів) та повноту укомплектування посад внутрішніх аудиторів (за інформацією на дату подання відповідної звітності) в Державній службі якості освіти, Укравтодорі, ДАЗВ, Укрінфрапроекті, НАЗК, КРАІЛ, Держаудитслужбі, ДЕСС, Держекспортконтролю, Полтавській ОДА, Апараті Верховної Ради України, Вищому антикорупційному суді, Державному бюро розслідувань, Вищій раді правосуддя, Апараті РНБО України, НАН України, НАМН України, НАМ України, ЦВК, НКРЕКП, Секретаріаті Кабінету Міністрів України тощо.

Вжито заходи для укомплектування посад внутрішніх аудиторів (повністю або частково) також у низці державних органів, де станом на 31.12.2021 відповідні посади були взагалі неуккомплектованими, наприклад, у системі Мінагрополітики, ДРС, Держенергоефективності та Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Водночас станом на кінець 2022 року досить високим (понад 50 %) рівень вакантних посад у підрозділах внутрішнього аудиту був у системі Адміністрації судноплавства, Держводагентства, Держпраці, Держенергонагляду, НКЦПФР, Вінницької, Дніпропетровської, Закарпатської, Київської, Кіровоградської, Львівської, Рівненської та Чернігівської ОДА.

У низці державних органів в підрозділах внутрішнього аудиту фактично забезпечено укомплектування лише по 1 посаді, зокрема, в системі Мінмолодьспорту, Мінреінтеграції, Мінцифри, ДРС, Держстату, Держпраці, Держенергоефективності, Держмистецтв, Держекоінспекції, Держатомрегулювання, НАДС, Антимонопольного комітету, Адміністрації судноплавства, НКЕК, НКЦПФР та Львівської ОДА.

Взагалі не було укомплектовано посади внутрішніх аудиторів (станом на 31.12.2022) в Мінветеранів, Укрдержархіві, Держфінмоніторингу, Нацсоцслужбі, апараті ДКА, ДАРТ, апараті Вінницької ОДА (наразі в січні 2023 року укомплектовано посаду завідувача Сектору), Івано-Франківській та Хмельницькій ОДА, Секретаріаті Уповноваженого із захисту державної мови, Національній раді з питань телебачення і радіомовлення, НАПН України.

Поряд з тим, в окремих випадках неповнота укомплектованості посад та зменшення чисельності фактично працюючих внутрішніх аудиторів були зумовлені мобілізацією працівників (зокрема, про наявність таких фактів поінформували Мінсоцполітики, ДСНС, Нацсоцслужба, АРМА, Пенсійний фонд, Держкіно, Вінницька, Луганська та Львівська ОДА).

3. Забезпечення незалежності підрозділів внутрішнього аудиту.

Упродовж минулого року державними органами вживались заходи для усунення існуючих невідповідностей та приведення організації діяльності з внутрішнього аудиту до встановлених вимог (зокрема, з урахуванням рекомендацій Мінфіну та положень пункту 144 Плану заходів з реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 роки²⁰), що дозволило посилити організаційну та функціональну незалежність підрозділів внутрішнього аудиту (зокрема, за даними звітності загалом зменшилась кількість підрозділів внутрішнього аудиту, які завантажувались непритаманними функціями).

За даними звітності забезпечено організаційну незалежність (зокрема, самостійний статус підрозділу та його підпорядкування безпосередньо керівнику органу/установи) в системі ЦОВВ – 257 (або 97,3 %) підрозділів, в системі ОДА – 80 (або 78,4 %) підрозділів та в системі інших ГРК – 27 (або 90 %) підрозділів внутрішнього аудиту. При цьому, усі підрозділи внутрішнього аудиту, що функціонують в апараті державних органів (за виключенням деяких випадків в системі інших ГРК) є організаційно незалежними.

Водночас в окремих державних органах не було забезпечено організаційну та/або функціональну незалежність структурних підрозділів внутрішнього аудиту відповідно до вимог постанови № 1001, Порядку № 1001 та Стандартів внутрішнього аудиту²¹.

Так, не було забезпечено організаційну незалежність (самостійність) підрозділів внутрішнього аудиту (посадових осіб) у системі ЦОВВ у 7 випадках (або 2,7 % від загальної кількості підрозділів внутрішнього аудиту), у системі ОДА – у 22 випадках (або 21,6 %) та в системі інших ГРК – у 3 випадках (або 10 %).

Наприклад, відповідні факти мали місце в окремих установах системи Держлісагентства, МВС, Харківської ОДА, КМДА, Сумської, Кіровоградської та Чернівецької ОДА, Апараті Верховної Ради України та Державному бюро розслідувань.

В окремих із вказаних органів (зокрема, в Апараті Верховної Ради України²² та Державному бюро розслідувань²³) такі випадки наразі не усунуті у зв'язку з особливостями формування/затвердження структур, внаслідок чого підрозділи внутрішнього аудиту входять до складу інших самостійних структурних підрозділів, проте згідно наданої інформації забезпечено їх підпорядкування та підзвітність безпосередньо керівникам органів.

Кількість випадків порушення вимог щодо функціональної незалежності в частині покладання на підрозділи внутрішнього аудиту виконання функцій, не пов'язаних зі здійсненням внутрішнього аудиту, впродовж 2022 року порівняно з попередніми роками продовжувала зменшуватись.

Зокрема, такі факти мали місце в системі ЦОВВ у 11²⁴ підрозділах (або менше 3 % від їх загальної кількості), в системі ОДА – у 21 підрозділі (або 20,6 %) та в системі інших ГРК – у 2 підрозділах (або 6,7 %). Більшість таких випадків було допущено в підрозділах внутрішнього аудиту, що функціонували в бюджетних установах системи державних органів.

Згідно із даними звітності та пояснювальних записок до неї покладання на підрозділи внутрішнього аудиту непритаманних функцій за внутрішніми документами та/або на практиці (участь у роботі різного роду комісій, погодження проектів управлінських рішень,

²⁰ - План заходів з реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 роки, схвалений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1805-р.

²¹ - Стандарти внутрішнього аудиту, затверджені наказом Мінфіну від 04.10.2011 № 1247 та зареєстровані в Мін'юсті 20.10.2011 за № 1219/19957.

²² - підрозділ внутрішнього аудиту створено в Управлінні справами Апарату Верховної Ради України.

²³ - відділ внутрішнього аудиту створено в складі Управління забезпечення особистої безпеки.

²⁴ - за даними звітності та пояснювальних записок до неї.

погодження проектів договорів про закупівлі, виконання функцій з протидії корупції, здійснення закупівель, виконання окремих функцій за напрямами діяльності установ) було допущено в системі Держлісагентства, МОН, Мінветеранів, Держлікслужби, Держрибагентства, Міноборони, НАДС, МВС, Міненерго, Мінсоцполітики, Державіаслужби, Харківської, Волинської, Закарпатської, Київської, Львівської, Сумської, Чернівецької ОДА та КМДА, Верховного Суду та НАН України.

При цьому, в порушення постанови № 1001 та Основних засад підрозділами внутрішнього аудиту низки зазначених органів також здійснювалось виконання функцій з координації внутрішнього контролю та/або складання відповідних звітів (наприклад, такі факти мали місце в МОН, Мінсоцполітики, Мінветеранів, Державіаслужбі та Держлісагентстві).

В окремих державних органах здійснення підрозділом внутрішнього аудиту діяльності, яка не передбачена Порядком № 1001, Стандартами внутрішнього аудиту та/або суперечить вимогам пункту 3 Основних засад, було визначено у стратегічних та операційних планах діяльності з внутрішнього аудиту (як завдання внутрішнього аудиту, ключові показники результативності, ефективності та якості, або серед заходів з іншої діяльності з внутрішнього аудиту).

Наприклад, включено діяльність щодо участі у робочих групах, комісійних перевірках (МОН), підготовки звіту (інформації) про стан організації внутрішнього контролю (Мінветеранів, Держлісагентство, Держлікслужба), проведення обстеження системи управління якістю, підготовки та складання плану дій з удосконалення системи управління якістю (Держлісагентство), здійснення контролю за виконанням рішень балансової комісії (НАН України).

Встановлено також ризики недотримання вимог законодавства в частині забезпечення функціональної незалежності структурних підрозділів внутрішнього аудиту виходячи з їх структури та/або назви.

Наприклад, у Мінінфраструктури та Держрибагентстві функціонують Управління внутрішнього аудиту та контролю, в Адміністрації Держспецзв'язку – Департамент внутрішнього аудиту та контролю за службовою діяльністю, в КМДА – Департамент внутрішнього фінансового контролю та аудиту.

Минулого року продовжувалась позитивна тенденція до зменшення кількості випадків проведення підрозділами внутрішнього аудиту різних контрольних заходів, не пов'язаних з внутрішнім аудитом (або залучення внутрішніх аудиторів до проведення таких контрольних заходів). Проте такі факти мали місце в низці державних органів (переважно також в підрозділах внутрішнього аудиту, що функціонували в бюджетних установах та територіальних органах).

Так, внутрішні аудитори в системі ЦОВВ у 2022 році брали участь у 114 інших контрольних заходах (комісійні перевірки, службові розслідування, інші контрольні заходи тощо), на які було витрачено майже 4,2 тис. людино-днів. Зокрема, найбільше таких фактів мало місце в системі Держпродспоживслужби, МВС, Міноборони, Адміністрації Держприкордонслужби, Адміністрації Держспецзв'язку, Міненерго. В інших органах такі випадки переважно не були системними, зокрема, у системі МКІП, МОЗ та Мінфіну²⁵ (по 3 випадки), Мінсоцполітики, ДСНС, Держмитслужби, Держрезерву та Держекоінспекції (по 2 випадки), Держлісагентства, Держлікслужби, Мінмолодьспорту, Державіаслужби, Казначейства, Держекспортконтролю, Держкіно, Держмистецтв, Держенергонагляду та КРАІЛ (по 1 випадку).

Аналогічно, внутрішні аудитори державних адміністрацій брали участь у 321 такому заході, на які було витрачено понад 1,1 тис. людино-днів, зокрема, найбільше в системі

²⁵ - відділом внутрішнього аудиту Державного податкового університету.

КМДА, Волинської та Чернівецької ОДА, а також в Київській ОДА (3 випадки), Львівській (2 випадки), Кіровоградській та Одеській ОДА (по 1 випадку).

В системі інших ГРК також допущено випадки залучення внутрішніх аудиторів до проведення контрольних заходів, не пов'язаних з внутрішнім аудитом: загалом мали місце 11 таких випадків та було витрачено 292 людино-дні, зокрема, в НАН України, Конституційному Суді України, тощо.

В окремих випадках залучення внутрішніх аудиторів до виконання вищевказаних завдань, безпосередньо не пов'язаних з внутрішнім аудитом, було зумовлене необхідністю оперативного вирішення окремих питань щодо діяльності органів в умовах правового режиму воєнного стану.

Не було реалізовано на практиці діяльність аудиторських комітетів, зокрема, як інструменту для сприяння незалежності підрозділів внутрішнього аудиту та удосконаленню діяльності з внутрішнього аудиту.

Зокрема, аудиторські комітети було утворено лише в Пенсійному фонді (у 2019 році) та Сумській ОДА (в 2020 році). Водночас, впродовж 2022 року (та загалом з часу їх утворення) засідання аудиторських комітетів в зазначених органах не проводились.

З урахуванням положень пункту 145 Плану заходів з реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 роки робота в цьому напрямі потребує активізації, насамперед у міністерствах (наразі про утворення в березні поточного року аудиторського комітету поінформувало лише Мінагрополітики).

4. Планування діяльності з внутрішнього аудиту.

Стратегічні та операційні плани діяльності з внутрішнього аудиту (далі – стратегічні та операційні плани) більшості державних органів загалом враховують ключові підходи, визначені пунктом 6 Порядку № 1001 щодо складання таких планів (складання стратегічних планів з урахуванням стратегії (пріоритетів) та цілей діяльності державного органу, визначення завдань та результатів їх виконання, а операційних планів – на підставі завдань та результатів виконання стратегічного плану).

Зокрема, державними органами враховуються вимоги законодавства в частині формування планів на підставі результатів оцінки ризиків – переважна більшість запланованих внутрішніх аудитів на 2022 рік включена до операційних планів за результатами оцінки ризиків (94 % всіх планових внутрішніх аудитів).

Стратегічні та операційні плани всіма державними органами сформовано за рекомендованими Мінфіном формами (листи від 24.09.2019 № 33040-06-5/23901 та від 31.08.2020 № 33040-06-5/26522).

Водночас в окремих органах залишаються недоліки при плануванні діяльності з внутрішнього аудиту, які в подальшому можуть впливати на ефективність та результативність роботи за відповідним напрямом, зокрема:

відсутність зв'язку між визначеними стратегічними цілями/ключовими показниками результативності, ефективності та якості внутрішнього аудиту та пріоритетними об'єктами внутрішнього аудиту, визначеними у планах;

невідповідності пріоритетних об'єктів внутрішнього аудиту, визначених у стратегічному плані, та об'єктів внутрішнього аудиту, включених до операційних планів за результатами оцінки ризиків;

не визначення у планах повного комплексу завдань (заходів) з іншої діяльності з внутрішнього аудиту;

низький рівень планової завантаженості внутрішніх аудиторів безпосередньо проведенням внутрішніх аудитів (в деяких органах – менше 40 % від планового обсягу робочого часу).

Виконання операційних планів у 2022 році загалом забезпечено на достатньому рівні. Зокрема, в системі ЦОВВ виконання запланованих в операційних планах завдань і заходів забезпечено в середньому на рівні 95 %, у системі ОДА – 90 % та у системі інших ГРК – 86 % (відповідні показники порівняно з попереднім роком дещо зменшились, що зумовлено переважно об'єктивними обставинами і факторами).

При цьому, забезпечили виконання в повному обсязі (100 %) усіх запланованих завдань і заходів підрозділи внутрішнього аудиту 45 ЦОВВ, 14 ОДА та 15 інших ГРК.

Водночас не в повному обсязі виконано операційні плани діяльності з внутрішнього аудиту, зокрема в частині проведення внутрішніх аудитів, в системі Укртрансбезпеки, Національної комісії зі стандартів державної мови, МКІП, ДАЗВ, Мінінфраструктури, МОЗ, Держгеокадастру, Держпродспоживслужби, Держекспортконтролю, Мінфіну²⁶, Київської, Полтавської, Миколаївської, Хмельницької, Вінницької та Сумської ОДА, КМДА, НКЦПФР, НААН, НАПрН України, ЦВК, НАН України, НАМН України, Конституційного Суду України та Національного антикорупційного бюро.

Не в повному обсязі виконано операційні плани в частині здійснення заходів з іншої діяльності з внутрішнього аудиту в системі ДАРТ, Мінрегіону, Мінветеранів, Укрінфрапроєкту, Українського інституту національної пам'яті, Держенергоефективності, Мінмолодьспорту, Мінстратегпрому, Держмистецтв, Мінагрополітики, Державіаслужби, КРАЛІ, Пенсійного фонду, Тернопільської та Черкаської ОДА, Апарату Верховної Ради України.

Неповнота виконання планів переважно була пов'язана із обмеженнями та загрозами, спричиненими військовою агресією російської федерації проти України та введенням воєнного стану (зокрема, знаходження суб'єктів, у яких передбачалось проведення внутрішніх аудитів, в зоні наближеній до ведення активних бойових дій; перебування протягом тривалого періоду на простой або у відпустках окремих працівників як підрозділів внутрішнього аудиту, так і підрозділів/установ, у яких планувалось проведення аудитів; особливості діяльності та режиму роботи установ в умовах воєнного стану тощо), неповним укомплектуванням посад та/або звільненням працівників підрозділів внутрішнього аудиту, проведенням позапланових внутрішніх аудитів, реорганізацією, припиненням діяльності суб'єктів, у яких планувалось проведення досліджень, тощо.

5. Підходи до проведення внутрішніх аудитів.

5.1. Більшістю державних органів вживаються заходи щодо подальшої зміни пріоритетів під час проведення внутрішніх аудитів та поступового збільшення кількості/частки внутрішніх аудитів щодо оцінки ефективності, зокрема, з урахуванням рекомендацій Мінфіну та подальшого виконання положень пункту 138 Плану заходів з реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 роки щодо переорієнтації діяльності з внутрішнього аудиту на проведення системного аналізу та оцінки ефективності системи внутрішнього контролю, виконання завдань і функцій, планування і виконання бюджетних програм, якості надання адміністративних послуг, ступеня виконання і досягнення цілей тощо.

Зокрема, продовжує зростати загальна частка планування внутрішніх аудитів з оцінки ефективності: у 2022 році частка таких аудитів у загальній кількості запланованих склала 48 % (порівняно з 40 %, 30 % та 18 % у 2021, 2020 та 2019 роках відповідно).

Наприклад, у системі ЦОВВ у 2022 році проведено 338 планових внутрішніх аудитів²⁷ щодо оцінки ефективності (найбільше в системі Казначейства, Пенсійного фонду,

²⁶ - в частині діяльності відділу внутрішнього аудиту Державного податкового університету.

²⁷ - кількість проведених внутрішніх аудитів порівняно з попереднім роком загалом зменшилась, що переважно пов'язано із обмеженнями, спричиненими військовою агресією та воєнним станом.

Держпродспоживслужби, Держгеокадастру, Адміністрації Держспецзв'язку, Фонду держмайна), в системі ОДА – 114 таких аудитів (переважно в системі КМДА, Харківської, Сумської та Кіровоградської ОДА) та в системі інших ГРК – 34 таких аудити.

Триває практика планування внутрішніх аудитів щодо оцінки надійності, ефективності та результативності інформаційних систем і технологій (ІТ-аудити): у 2022 році 6 % державних органів запланували проведення ІТ-аудитів (Пенсійний фонд, КМДА, Сумська ОДА, Держекоінспекція, Держенергонагляд, НКЕК, КСУ тощо). У позаплановому порядку було проведено такий аудит в Мінреінтеграції.

Зменшилась частка планування внутрішніх аудитів, спрямованих виключно на оцінку стану фінансово-господарської діяльності у системі державного органу: у 2022 році запланували проведення таких аудитів 17 % державних органів (порівняно з 25 % у 2021 році та 34 % у 2020 році).

Продовжується практика планування внутрішніх аудитів безпосередньо в апараті державного органу: у 2022 році запланували проведення таких аудитів 60 % державних органів.

Водночас в окремих державних органах частка внутрішніх аудитів щодо оцінки ефективності виконання завдань та функцій, визначених актами законодавства, планування і виконання бюджетних програм, якості надання адміністративних послуг, ступеня виконання і досягнення цілей тощо наразі була незначною.

Зокрема, у 2022 році не було заплановано²⁸ та проведено жодного такого планового внутрішнього аудиту щодо оцінки ефективності в системі МОЗ, МОН, Мінрегіону, Держгеонадра, Державіаслужби, ДМС, НСЗУ, Укравтодору, Держенергоефективності, Держрибагентства, БЕБ, ДРС, Національної поліції, Держкіно, ДСА України, Державного бюро розслідувань, Миколаївської ОДА, Секретаріаті Кабінету Міністрів України, УДО України тощо, а також в МКП, Держлікслужбі, Антимонопольному комітеті та Київській ОДА²⁹.

В окремих органах такі аудити щодо оцінки ефективності було заплановано, проте фактично не проведено (зокрема, в Укртрансбезпеки, ДАЗВ, Національній комісії зі стандартів державної мови, НАН України, НАПрН України, ЦВК, НКЦПФР та НААН).

Водночас у операційних планах (із змінами) окремих державних органів (Антимонопольного комітету, Держлікслужби, УДО України) у 2022 році не передбачалось здійснення внутрішніх аудитів.

5.2. В окремих випадках не забезпечено належну результативність внутрішнього аудиту. Хоча такі випадки наразі є поодинокими, проте вони можуть свідчити як про прорахунки у плануванні діяльності з внутрішнього аудиту (зокрема, неналежне здійснення ідентифікації та оцінки ризиків), так і про недостатнє розуміння сутності та мети внутрішнього аудиту в таких органах.

Наприклад, у НКРЕКП за наслідками проведених 4-х внутрішніх аудитів надано лише одну рекомендацію (встановлено загалом один недолік та одне нефінансове порушення)³⁰.

В Українському інституті національної пам'яті за результатами одного проведеного аудиту надано лише одну рекомендацію (встановлено загалом один недолік та одне нефінансове порушення).

Аналогічна ситуація мала місце також в УДО України за результатами позапланового аудиту.

²⁸ - або заплановано та в подальшому виключено з плану.

²⁹ - в останніх чотирьох зазначених органах внутрішні аудити в 2022 році взагалі не проводились.

³⁰ - аналогічні результати внутрішніх аудитів в НКРЕКП були і в 2021 році.

6. Результати діяльності підрозділів внутрішнього аудиту та вжиті заходи за наслідками внутрішніх аудитів.

Відповідно до даних поданої звітності загалом у 2022 році підрозділами внутрішнього аудиту завершено понад 1,1 тис. внутрішніх аудитів (в системі ЦОВВ – 819 аудитів, в системі ОДА – 188 аудитів та в системі інших ГРК – 101 аудит).

Зменшення кількості проведених внутрішніх аудитів та відповідно загальних результативних показників (порівняно з попереднім роком) спричинено в основному воєнним станом та відповідно необхідністю адаптації роботи підрозділів внутрішнього аудиту до нових умов, перебуванням працівників на простой та неможливістю повноцінно виконувати поставлені завдання у зв'язку з безпековою ситуацією в низці регіонів, особливо на початку повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну.

За результатами внутрішніх аудитів майже у 1,1 тис. установ було виявлено недоліки/проблеми та порушення (зокрема, в системі ЦОВВ – у 817 установ, в системі ОДА – в 172 установах та в системі інших ГРК – у 97 установах).

Загальна кількість виявлених підрозділами внутрішнього аудиту недоліків та проблем склала понад 40,9 тис. (в системі ЦОВВ – майже 38,1 тис., в системі ОДА – майже 1,7 тис. та в системі інших ГРК – майже 1,2 тис.). При цьому, найбільше недоліків та проблем виявлено у таких аспектах/напрямах діяльності державних органів та підприємств, установ і організацій сфери їх управління:

виконання контрольно-наглядових функцій, інших завдань, визначених актами законодавства – майже 30 тис. (з них в системі ЦОВВ – понад 29,8 тис., в системі ОДА – майже 0,2 тис. та в системі інших ГРК – 12);

функціонування системи внутрішнього контролю – понад 6,3 тис. (з них в системі ЦОВВ – майже 5,1 тис., в системі ОДА – майже 0,8 тис. та в системі інших ГРК – майже 0,5 тис.);

правильність ведення бухгалтерського обліку, достовірність фінансової і бюджетної звітності – майже 1,3 тис. (з них в системі ЦОВВ – понад 0,9 тис., в системі ОДА – 0,2 тис. та в системі інших ГРК – 0,1 тис.);

планування і виконання бюджетних програм та результатів їх виконання, управління бюджетними коштами – майже 1,3 тис. (з них в системі ЦОВВ – майже 0,9 тис., в системі ОДА – понад 0,2 тис. та в системі інших ГРК майже 0,2 тис.);

використання і збереження активів – майже 1,2 тис. (з них в системі ЦОВВ – майже 0,8 тис., в системі ОДА – 86 та в системі інших ГРК – 0,3 тис.).

Наслідком існування недоліків і проблем у діяльності установ стало допущення різних видів порушень у загальній кількості понад 28,8 тис. (з них в системі ЦОВВ – понад 25,4 тис., в системі ОДА – майже 2,2 тис. та в системі інших ГРК – понад 1,2 тис.). Зокрема, підрозділами внутрішнього аудиту в 2022 році було виявлено:

порушень, що призвели до втрат фінансових і матеріальних ресурсів, загалом на суму понад 7 млрд грн (майже 6,6 млрд грн – у системі ЦОВВ, понад 197,6 млн грн – у системі ОДА та понад 229,3 млн грн – у системі інших ГРК);

понад 10,3 тис. фактів порушень, що не призвели до втрат (понад 9,4 тис. – у системі ЦОВВ, понад 0,5 тис. – у системі ОДА та понад 0,3 тис. – у системі інших ГРК), та понад 15,2 тис. нефінансових порушень (майже 13,7 тис. – у системі ЦОВВ, понад 0,8 тис. – у системі ОДА та понад 0,7 тис. – у системі інших ГРК).

Значні обсяги порушень, що призвели до втрат фінансових і матеріальних ресурсів, виявлено підрозділами внутрішнього аудиту, зокрема, в системі Міненерго (майже 3,1 млрд грн), Мінекономіки (майже 2,7 млрд грн), Фонду держмайна (197,1 млн грн.), КМДА (майже 157,7 млн грн), Міноборони (майже 141,1 млн грн), Держлісагентства (124,8 млн грн), МОН (114,8 млн грн) тощо.

За результатами вжитих в системі державних органів заходів у 2022 році забезпечено:

усунення майже 24,4 тис. проблем і недоліків, або майже 60 % від виявлених внутрішніми аудиторами (в системі ЦОВВ – понад 23,1 тис. або 60,8 %, в системі ОДА – майже 0,8 тис. або 45,4 % та в системі інших ГРК – понад 0,5 тис. або 43,8 %);

усунення та відшкодування майже 11 тис. порушень, або 38 % від виявлених (в системі ЦОВВ – понад 9,5 тис. або 37,4 %, в системі ОДА – понад 0,8 тис. або 38,6 % та в системі інших ГРК – 0,6 тис. або 48,6 %);

відшкодування порушень, що призвели до втрат фінансових і матеріальних ресурсів³¹, на рівні 6,2 % від суми виявлених (в системі ЦОВВ – на рівні 6 %, в системі ОДА – 15 % та в системі інших ГРК – 2,4 %).

При цьому, в окремих державних органах при виявленні значних сум порушень, що призвели до втрат, не було забезпечено їх відшкодування у 2022 році.

За результатами проведених аудиторських досліджень загалом було надано понад 8,5 тис. рекомендацій (понад 6 тис. – у системі ЦОВВ, майже 1,5 тис. – у системі ОДА та 1 тис. – у системі інших ГРК), з яких повністю або частково виконано/впроваджено майже 5,1 тис. рекомендацій (понад 3,4 тис. – у системі ЦОВВ, майже 0,95 тис. – у системі ОДА та 0,67 тис. – у системі інших ГРК). Крім того, у 2022 році було виконано/впроваджено понад 2 тис. рекомендацій із наданих внутрішніми аудиторами у попередніх звітних роках (1,4 тис. – у системі ЦОВВ, 381 – у системі ОДА та 241 – у системі інших ГРК).

При цьому, залишилось не виконаними (зокрема, у визначені строки) понад 830 рекомендацій (586 – у системі ЦОВВ, 191 – у системі ОДА та 55 – у системі інших ГРК). За іншими аудиторськими рекомендаціями на момент подання звітності не настав термін виконання (майже 2,6 тис. рекомендацій, зокрема, в системі ЦОВВ – 1,97 тис., в системі ОДА – 349 та в системі інших ГРК – 232).

Рівень впровадження наданих аудиторських рекомендацій (без врахування рекомендацій, за якими не настав термін виконання) у 2022 році дещо знизився та в цілому по системі становив 85,9 %³² (в системі ЦОВВ – 85,5 %, в системі ОДА – 83,2 % та в системі інших ГРК – 92,4 %).

Відповідно, за підсумками 2022 року не досягнуто рівень упровадження державними органами рекомендацій за результатами внутрішніх аудитів, визначений індикаторами Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 роки (на 2022 рік – 90 %).

Поряд з тим, у більшості державних органів, а саме в системі 74 органів (39 ЦОВВ, 17 ОДА та 18 інших ГРК) забезпечено досягнення вищевказаного індикатора Стратегії в частині рівня впровадження рекомендацій (понад 90 %), з них у системі 59 органів (32 ЦОВВ, 13 ОДА та 14 інших ГРК) забезпечено виконання/впровадження в установлені строки усіх наданих аудиторських рекомендацій (100 %)³³.

Водночас не забезпечено виконання цього показника в системі 29 державних органів (21 ЦОВВ, 4 ОДА та 4 інших ГРК), у яких рівень впровадження аудиторських рекомендацій за підсумками минулого року склав менше 90 % та відповідно необхідним є посилення контролю за реагуванням на рекомендації, надані за результатами внутрішніх аудитів (з урахуванням положень пункту 139 Плану заходів з реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 роки).

При цьому, потребує суттєвого покращення та активізації робота відповідальних за діяльність осіб щодо впровадження наданих аудиторських рекомендацій, зокрема, в системі Держкіно, Мінрегіону, ДАЗВ, Міненерго, Держрибагентства, Укравтодору, Міндовкілля, МВС, Донецької ОДА, Фонду держмайна, Укрінфрапроекту та ДЕСС, у яких рівень

³¹ - з урахуванням відшкодування порушень, що були виявлені у попередні періоди.

³² - порівняно з 87,9 % у 2021 році.

³³ - окрім того, по 8 державних органах на момент звітування строк виконання за усіма наданими рекомендаціями не настав, відповідно рівень впровадження рекомендацій не розраховувався.

впровадження рекомендацій не перевищував 60 %.

В окремих випадках невиконання аудиторських рекомендацій було зумовлене об'єктивними причинами воєнного стану (зокрема, розташування підприємств/установ на тимчасово непідконтрольній території, в районі активних бойових дій, знищення документів, зміна графіку роботи та відповідно збільшення часу, необхідного на впровадження рекомендацій тощо).

Підрозділами внутрішнього аудиту надавались рекомендації, які стосувалися, зокрема: удосконалення нормативно-правового забезпечення; розробки та удосконалення внутрішніх регламентів; розподілу обов'язків та повноважень, визначення відповідальних осіб/виконавців; оптимізації структур та/або штатної чисельності; запровадження або удосконалення управління ризиками; покращення взаємодії та комунікації між підрозділами; автоматизації операційних процесів; удосконалення процедур планування та/або звітування; впровадження належних заходів контролю тощо.

У результаті впровадження аудиторських рекомендацій у системі державних органів, зокрема, забезпечено:

перегляд та/або розробку низки нормативно-правових та внутрішніх розпорядчих документів для врегулювання та удосконалення виконання функцій, процесів тощо (у тому числі щодо договірної роботи, документообігу, використання автотранспорту, надання адмінпослуг, надання платних послуг, встановлення стимулюючих виплат, організації та приймання будівельних робіт, відшкодування витрат, унормування витрат, інвентаризацій, облікової політики, ціноутворення, результативних показників бюджетних програм, проведення закупівель, планування господарської діяльності, науково-дослідних робіт тощо);

удосконалення/оптимізацію організаційних структур та/або штатної чисельності, перегляд розподілу обов'язків та повноважень, перегляд положень про структурні підрозділи та/або посадових інструкцій, визначення відповідальних виконавців/осіб;

врегулювання питань управління ризиками (зокрема, створення відповідних робочих груп, активізація їх роботи, розроблення порядків організації та функціонування системи управління ризиками, впровадження системи управління ризиками в практичну роботу, проведення ідентифікації та оцінки ризиків, перегляд та актуалізація ідентифікованих ризиків (в тому числі із запровадженням воєнного стану), тощо);

запровадження додаткових заходів контролю або посилення вже існуючих; розроблення планів заходів з реалізації заходів контролю і моніторингу;

автоматизацію низки процесів, модернізацію інформаційно-аналітичних систем (зокрема, щодо бухгалтерського обліку, запровадження електронних інструментів ведення різних звітних форм);

удосконалення комунікаційних процесів та інформаційного обміну, в тому числі визначення/уточнення порядків взаємодії та обміну інформацією між підрозділами та/або з іншими установами, розроблення схем інформаційних потоків тощо;

розроблення стратегічних планів; визначення/уточнення чітких цілей діяльності;

оптимізацію робочих процесів та підвищення ефективності управління ресурсами; підвищення якості виконання функцій, зокрема, надання адміністративних та інших послуг;

економію державних коштів або ж додаткове надходження фінансових ресурсів (наприклад, від надання платних послуг, перегляду тарифів або цінової політики, оренди майна, використання автотранспорту, розірвання економічно не вигідних договорів, розроблення заходів щодо фінансової збалансованості підприємств, підвищення ефективності управління бюджетними коштами) тощо.

7. Заходи із забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту.

На виконання вимог Порядку № 1001, Стандартів внутрішнього аудиту та з урахуванням рекомендацій Мінфіну в звітному році державними органами продовжувалась робота з удосконалення та покращення дієвості заходів із гарантування якості внутрішнього аудиту. Наприклад, низкою державних органів удосконалено порядки/методологію проведення внутрішніх оцінок якості, охоплено усі важливі аспекти діяльності з внутрішнього аудиту при проведенні на практиці періодичних оцінок діяльності, визначено за результатами таких оцінок та відображено у програмах забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту заходи для удосконалення функції внутрішнього аудиту тощо.

Водночас в окремих органах простежується певна формальність у реалізації заходів із гарантування та підвищення якості внутрішнього аудиту, або ж така робота взагалі не здійснюється (зокрема, не проводяться періодичні оцінки діяльності з внутрішнього аудиту; не забезпечується об'єктивність їх проведення з метою встановлення усіх наявних недоліків і проблем; не складаються програми забезпечення та підвищення якості; визначені у таких програмах заходи пов'язані виключно із поточною діяльністю підрозділів та не спрямовані на удосконалення та підвищення ефективності внутрішнього аудиту тощо).

За даними звітності у 2022 році в більшості державних органів здійснювалась внутрішня оцінка якості внутрішнього аудиту. Загалом за результатами проведених внутрішніх оцінок якості було встановлено 557 недоліків у здійсненні діяльності з внутрішнього аудиту (зокрема, в системі ЦОВВ – 450, в системі ОДА – 79 та в системі інших ГРК – 28), з яких завдяки вжитим заходам усунуто 414, або понад 74 % (в системі ЦОВВ – 329, в системі ОДА – 63 та в системі інших ГРК – 22).

Поряд з тим, у низці державних органів не було проведено періодичні оцінки діяльності з внутрішнього аудиту³⁴ (наприклад, в Мінмолодьспорту, Мінстратегпромі, Держлікслужбі, КРАІЛ, Держрезерві, Національній комісії зі стандартів державної мови, Львівській та Хмельницькій ОДА, ЦВК, НКЦПФР), а також на звітний рік не склалися програми забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту (зокрема, у Мінрегіоні, Мінмолодьспорту, Мінстратегпромі, Мінветеранів, Держлікслужбі, Держпродспоживслужбі, Укрінфрапроекті, Національній комісії зі стандартів державної мови, Держрезерві, ЦВК, НКЦПФР, Київській, Львівській та Хмельницькій ОДА).

8. Результати зовнішніх оцінок якості внутрішнього аудиту.

У 2022 році Мінфіном завершено 4 оцінки функціонування систем внутрішнього аудиту (зовнішніх оцінок якості внутрішнього аудиту) – у Держекоінспекції, Держекспортконтролю, Держлікслужбі, Укртрансбезпеки, а також розпочато проведення такої оцінки в НСЗУ.

За результатами зовнішніх оцінок якості внутрішнього аудиту також встановлено ряд типових недоліків при реалізації функції внутрішнього аудиту в досліджених державних органах³⁵, зокрема, в частині необхідності:

підтримки з боку керівників органів та підвищення спроможності підрозділів внутрішнього аудиту забезпечити ефективну реалізацію функції внутрішнього аудиту;

належного кадрового забезпечення, в тому числі перегляду структур та чисельності внутрішніх аудиторів з урахуванням змін у законодавстві з питань внутрішнього аудиту, оперативного укомплектування вакантних посад у підрозділах внутрішнього аудиту та забезпечення стабільності їх кадрового складу;

³⁴ - при тому, що підрозділи внутрішнього аудиту функціонували.

³⁵ - для проведення зовнішніх оцінок якості відбираються насамперед державні органи з високими ризиками порушень і недоліків при здійсненні діяльності з внутрішнього аудиту.

неухильного дотримання вимог щодо функціональної незалежності підрозділів внутрішнього аудиту;

актуалізації та удосконалення внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту, зокрема, з метою охоплення всіх аспектів діяльності з внутрішнього аудиту з урахуванням вимог Стандарту 1 «Завдання, права та обов'язки» Стандартів внутрішнього аудиту, забезпечення своєчасного оновлення внутрішніх документів;

повноти формування простору внутрішнього аудиту та належного ведення бази даних об'єктів внутрішнього аудиту;

здійснення належної оцінки ризиків при плануванні діяльності з внутрішнього аудиту та/або покращення процесу ризик-орієнтованого планування, забезпечення його належного документування;

забезпечення належного рівня завантаженості внутрішніх аудиторів безпосередньо проведенням внутрішніх аудитів;

подальшої зміни пріоритетів при проведенні внутрішнього аудиту на здійснення системного аналізу та оцінки ефективності, результативності та якості виконання завдань, функцій, бюджетних програм, ступеня виконання і досягнення цілей тощо, а також спрямування діяльності з внутрішнього аудиту безпосередньо на удосконалення системи управління, внутрішнього контролю, запобігання фактам незаконного, неефективного та нерезультативного використання коштів, виникненню помилок та інших недоліків у діяльності;

дотримання встановлених вимог при плануванні, проведенні внутрішніх аудитів та документуванні їх результатів (зокрема, щодо здійснення належного попереднього дослідження та планування аудиторського завдання; повноти дослідження питань; достатності аудиторських доказів; оформлення робочих та офіційних документів тощо);

покращення формулювання аудиторських рекомендацій, удосконалення та систематизації процесу моніторингу впровадження рекомендацій;

систематизації та активізації внутрішніх заходів з професійного розвитку внутрішніх аудиторів;

запровадження повноцінної системи обліку та накопичення звітних даних;

покращення якості звітування про результати діяльності з внутрішнього аудиту;

належної реалізації на практиці заходів із забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту.

З метою забезпечення належної реалізації функції внутрішнього аудиту за результатами зовнішніх оцінок якості Мінфіном було надано державним органам рекомендації щодо удосконалення систем внутрішнього аудиту.

9. Інші проблемні питання та обмеження при здійсненні діяльності з внутрішнього аудиту.

Згідно із даними звітності типовими проблемними питаннями та обмеженнями при здійсненні діяльності з внутрішнього аудиту в низці державних органів у звітному періоді були:

умови та обмеження, пов'язані із військовою агресією російської федерації проти України та введенням воєнного стану (зокрема, перебування працівників у вимушеному просторі, плинність кадрів у зв'язку із переїздом працівників до більш безпечних місць, відсутність доступу до документів та баз даних для проведення аудитів, знищення документів, неможливість проведення аудитів в установах, що знаходяться на тимчасово окупованій території або на території, наближеній до зони бойових дій, понадпланові витрати часу на проведення аудитів у зв'язку з повітряними тривогами, відключеннями електроенергії тощо);

недостатність ресурсного забезпечення діяльності з внутрішнього аудиту, зокрема, коштів на відрядження тощо (про такі факти поінформували, зокрема, Держстат, Укравтодор, Фонд держмайна та Чернівецька ОДА);

недостатня кадрова спроможність (чисельність працівників) підрозділів внутрішнього аудиту (про існування такого роду проблем поінформували, зокрема, Міненерго, Мінінфраструктури, ДМС, Укртрансбезпека, Держпродспоживслужба, Вінницька, Закарпатська, Хмельницька, Черкаська та Чернівецька ОДА, Верховний Суд);

високий рівень плинності кадрів та/або проблеми у підборі компетентного персоналу для комплектування підрозділів внутрішнього аудиту, зокрема, у період військового стану (такі проблемні питання відображено, зокрема, в звітності МЗС, Мінінфраструктури, Адміністрації судноплавства, Укртрансбезпеки, Держпродспоживслужби, Держенергонагляду, Волинської, Кіровоградської, Сумської, Чернігівської ОДА, КМДА, Національної поліції);

неповна укомплектованість штату (про такі факти поінформували, зокрема, МКІП, Міноборони, Мінрегіон, Мінсоцполітики, Мінветеранів, Мін'юст, Мінреінтеграції, ДРС, Адміністрація судноплавства, Держатомрегулювання, Держводагентство, Держенергоефективності, ДІАМ, БЕБ, ДАРТ, Держкіно, Луганська, Миколаївська, Сумська, Чернігівська ОДА).

10. Інші заходи, вжиті для удосконалення діяльності з внутрішнього аудиту.

З урахуванням доручення Першого віце-прем'єр-міністра України – Міністра економіки України від 28.04.2022 № 8228/1/1-22 до листа Мінфіну від 29.03.2022 № 33030-07-3/6768 державними органами у звітному періоді вжито низку заходів щодо усунення виявлених недоліків при організації внутрішнього аудиту та їх недопущення у подальшому. Зокрема, низкою державних органів надано інформацію (в тому числі у пояснювальних записках до звітності) щодо здійснення заходів, спрямованих на розвиток та удосконалення діяльності з внутрішнього аудиту з урахуванням рекомендацій Мінфіну, зокрема таких як: посилення функціональної незалежності підрозділів, вжиття заходів для укомплектування вакантних посад, покращення підходів до ризик-орієнтованого планування діяльності з внутрішнього аудиту, актуалізація баз даних об'єктів внутрішнього аудиту, подальша зміна підходів до проведення внутрішніх аудитів та збільшення частки внутрішніх аудитів з оцінки ефективності, підвищення рівня впровадження аудиторських рекомендацій та частки рекомендацій, за якими досягнуто результативності, перегляд та актуалізація внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту, впровадження дистанційного/камерального проведення внутрішніх аудитів, здійснення підрозділами внутрішнього аудиту консультативної діяльності, проведення навчань з внутрішнього аудиту та здійснення заходів з професійного розвитку працівників підрозділів внутрішнього аудиту тощо.

Водночас понад 60 державних органів не надали окрему інформацію щодо виконання вищевказаного доручення.

З огляду на викладене, з метою забезпечення належної організації та здійснення внутрішнього аудиту, їх подальшого розвитку, усунення виявлених недоліків та їх недопущення у подальшому, Кабінету Міністрів України було запропоновано доручити:

1) Івано-Франківській облдержадміністрації, Укрдержархіву, Держфінмоніторингу, Нацсоцслужбі, Секретаріату Уповноваженого із захисту державної мови, НАПН України, Національній раді України з питань телебачення і радіомовлення невідкладно вжити вичерпних заходів для укомплектування посад у підрозділах внутрішнього аудиту (посадових осіб) кадрами відповідної кваліфікації та забезпечити виконання вимог статті 26 Бюджетного кодексу України в частині організації та здійснення діяльності з внутрішнього аудиту в державних органах;

2) Київській облдержадміністрації, Держлікслужбі, НКЦПФР вжити заходів для забезпечення роботи підрозділів внутрішнього аудиту відповідно до їх функціональних повноважень, виконання завдань і функцій, визначених Порядком № 1001, насамперед щодо забезпечення проведення внутрішніх аудитів; за наявності обмежень, що перешкоджають проведенню внутрішніх аудитів, вжити заходів для їх усунення та створення належних умов для роботи підрозділів внутрішнього аудиту;

3) Держлікслужбі, Держфінмоніторингу, ДЕСС, ДАЗВ, Держекоінспекції, Українському інституті національної пам'яті, НАЗК, КРАІЛ, Полтавській, Хмельницькій та Черкаській облдержадміністраціям забезпечити внесення змін до структури та штатних розписів апарату для приведення їх у відповідність із вимогами постанови Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 12 у частині утворення підрозділу внутрішнього аудиту (замість посади головного спеціаліста з внутрішнього аудиту), зважаючи на граничну чисельність працівників апарату державного органу;

4) Мінветеранів, ДКА, Адміністрації судноплавства, Держводагентству, Держпраці, Держенергонагляду, НКЦПФР, Мінмолодьспорту, Мінреінтеграції, Мінцифри, ДРС, Держстату, Держенергоефективності, Держмистецтв, Держекоінспекції, Держатомрегулювання, НАДС, ДАРТ, Антимонопольному комітету України, НКЕК, Вінницькій, Дніпропетровській, Закарпатській, Київській, Кіровоградській, Львівській, Рівненській, Хмельницькій та Чернігівській облдержадміністраціям вжити вичерпних заходів для забезпечення повноти укомплектування посад у підрозділах внутрішнього аудиту кадрами відповідної кваліфікації;

5) керівникам інших державних органів забезпечити підтримку та підвищення спроможності підрозділів внутрішнього аудиту (зокрема, з урахуванням вимог пункту 15 Порядку № 1001), у тому числі:

опрацювати питання відповідності та достатності штатної чисельності працівників підрозділу внутрішнього аудиту критеріям, визначеним пунктом 3 Порядку № 1001, для ефективної реалізації функції внутрішнього аудиту та системного охоплення внутрішнім аудитом усіх ризикових сфер діяльності установ;

оперативно вживати заходів для повного укомплектування посад у підрозділах внутрішнього аудиту кадрами відповідної кваліфікації та для забезпечення стабільності їх кадрового складу;

не допускати необґрунтованого скорочення штатної чисельності працівників підрозділів внутрішнього аудиту;

підтримувати належний рівень матеріально-технічного забезпечення підрозділів внутрішнього аудиту;

6) ДКА забезпечити дотримання пунктів 16 та 17 Порядку № 1001 щодо подання до Мінфіну звіту (зведеного звіту) про результати діяльності підрозділу внутрішнього аудиту в державному органі, його територіальних органах та бюджетних установах, надання інформації на звернення Мінфіну;

7) міністерствам активізувати роботу з утворення та забезпечення функціонування аудиторських комітетів для проведення фахових консультацій та розгляду питань, пов'язаних із провадженням діяльності з внутрішнього аудиту, підготовки рекомендацій щодо її удосконалення (з урахуванням пункту 15¹ Порядку № 1001) на виконання норм пункту 145 Плану заходів з реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 роки;

8) Держкіно, ДАЗВ, Міненерго, Держрибагентству, Укравтодору, Міндовкілля, МВС, Фонду державного майна України, Укрінфрапроекту та ДЕСС вжити додаткових заходів для підвищення рівня впровадження рекомендацій за результатами внутрішніх аудитів, активізувати роботу структурних підрозділів апарату, підприємств, установ і організацій, що належать до сфери управління, з виконання таких рекомендацій;

9) міністрам, керівникам інших центральних органів виконавчої влади, головам обласних та Київської міської державних (військових) адміністрацій, керівникам інших головних розпорядників коштів державного бюджету вжити заходів щодо удосконалення діяльності з внутрішнього аудиту, зокрема:

9.1) вжити додаткових заходів для посилення незалежності підрозділів внутрішнього аудиту, не допускати випадків порушення вимог щодо функціональної незалежності підрозділів внутрішнього аудиту за внутрішніми документами та/або на практиці; забезпечити дотримання принципу розмежування внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту відповідно до пункту 3 Основних засад;

9.2) забезпечити спрямування діяльності з внутрішнього аудиту на удосконалення системи управління, внутрішнього контролю, запобігання фактам незаконного, неефективного та нерезультативного використання коштів, виникненню помилок та інших недоліків у діяльності державних органів та підприємств, установ і організацій, що належать до сфери їх управління;

9.3) забезпечити планування діяльності з внутрішнього аудиту на підставі ризик-орієнтованого підходу з метою зосередження діяльності з внутрішнього аудиту на найбільш ризикових сферах, функціях, процесах;

9.4) вжити додаткових заходів щодо подальшої зміни пріоритетів при проведенні внутрішнього аудиту (від орієнтації на відповідність та фінансові аспекти до здійснення системного аналізу та оцінки ефективності системи внутрішнього контролю, ефективності, результативності та якості виконання завдань, функцій, бюджетних програм, надання адміністративних послуг, здійснення контрольних-наглядових функцій, ступеня виконання і досягнення цілей тощо). Забезпечити збільшення частки внутрішніх аудитів, спрямованих на оцінку системи внутрішнього контролю, оцінку ефективності, результативності та якості виконання завдань, функцій тощо, зокрема, з урахуванням показників результату виконання пункту 138 Плану заходів з реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 роки;

9.5) забезпечити належну результативність внутрішніх аудитів, надання за їх результатами аудиторських рекомендацій, спрямованих, зокрема, безпосередньо на удосконалення системи управління, внутрішнього контролю; запобігання фактам незаконного, неефективного та нерезультативного використання ресурсів; запобігання виникненню помилок та інших недоліків у діяльності;

9.6) забезпечити активізацію роботи структурних підрозділів апарату державних органів, підприємств, установ і організацій, що належать до сфери їх управління, з виконання та впровадження наданих за результатами внутрішніх аудитів рекомендацій, а також з усунення виявлених внутрішніми аудитами недоліків та порушень, зокрема, з урахуванням індикаторів Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 роки;

9.7) покращити дієвість заходів із забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту, у тому числі:

забезпечити проведення періодичних внутрішніх оцінок діяльності з внутрішнього аудиту відповідно до вимог Стандартів внутрішнього аудиту з охопленням всіх основних аспектів діяльності з внутрішнього аудиту;

при проведенні внутрішніх оцінок якості здійснювати ґрунтовний та об'єктивний аналіз з метою максимального виявлення усіх наявних недоліків та проблем у реалізації функцій внутрішнього аудиту;

при складанні програм забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту визначати заходи, спрямовані безпосередньо на підвищення якості, розвиток та удосконалення діяльності з внутрішнього аудиту, усунення та недопущення в подальшому

недоліків і проблем;

9.8) забезпечити систематизацію та активізацію внутрішніх заходів з професійного розвитку внутрішніх аудиторів;

9.9) додатково опрацювати питання щодо утворення аудиторських комітетів для проведення фахових консультацій та розгляду питань, пов'язаних із провадженням діяльності з внутрішнього аудиту, підготовки рекомендацій щодо її удосконалення (з урахуванням пункту 15¹ Порядку № 1001);

9.10) забезпечити додаткове опрацювання та впровадження рекомендацій Мінфіну щодо удосконалення діяльності з внутрішнього аудиту, зокрема, викладених у листах Мінфіну від 10.08.2022 № 33040-06-5/17386, від 20.09.2022 № 33030-07-5/21335.

III. Щодо діяльності Центрального підрозділу гармонізації

З метою реалізації положень Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС і Стратегії реформування системи управління державними фінансами Міністерством фінансів України в 2022 році продовжувалась робота, спрямована на забезпечення подальшого розвитку системи державного внутрішнього фінансового контролю (ДВФК).

Задля обміну інформацією, найкращою практикою та досвідом у сфері ДВФК продовжувалась співпраця з міжнародними партнерами (зокрема, з Національною академією фінансів та економіки Мінфіну Королівства Нідерланди, експертами програми з управління державними фінансами в Україні EU4PFM).

У рамках удосконалення нормативно-правового регулювання діяльності з внутрішнього аудиту, впровадження кращих практик та рекомендацій міжнародних експертів у цій сфері забезпечено:

прийняття розробленої Мінфіном постанови Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 12 «Про запровадження сертифікації працівників підрозділів внутрішнього аудиту та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 28 вересня 2011 р. № 1001», яка передбачає запровадження з 01.01.2023 безкоштовної на добровільних засадах сертифікації внутрішніх аудиторів державних органів, уточнення критеріїв визначення чисельності працівників підрозділів внутрішнього аудиту, удосконалення підходів до формування планів діяльності з внутрішнього аудиту тощо;

прийняття наказу Мінфіну від 18.05.2022 «Про затвердження Порядку проведення сертифікації працівників підрозділів внутрішнього аудиту» (zareєстрований у Мін'юсті 20.06.2022 за № 676/38012), який врегульовує механізм проведення сертифікації працівників підрозділів внутрішнього аудиту державних органів. Для початку впровадження сертифікації працівників підрозділів внутрішнього аудиту також утворено Сертифікаційну комісію та затверджено її персональний склад (наказ Мінфіну від 22.11.2022 № 390);

внесення змін до Стандартів внутрішнього аудиту (наказ Мінфіну від 24.05.2022 № 147, zareєстрований у Мін'юсті 08.06.2022 за № 612/37948) та Форми звітності про результати діяльності підрозділу внутрішнього аудиту та Інструкції про її складання та подання (наказ Мінфіну від 28.07.2022 № 218, zareєстрований у Мін'юсті 15.08.2022 за № 917/38253) з урахуванням внесених змін до Порядку № 1001.

В рамках удосконалення методологічного забезпечення у сфері внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту розроблено/оновлено 5 методологічних посібників, зокрема:

підготовлено Методичний посібник щодо аспектів управління ризиками, як складової системи внутрішнього контролю у розпорядника бюджетних коштів, у якому висвітлено засади організації та здійснення розпорядниками коштів державного бюджету діяльності з управління ризиками (ідентифікація та оцінка ризиків, підходи до визначення «ризикового апетиту», способи реагування на ризики, здійснення моніторингу, перегляду та документування управління ризиками тощо);

розроблено посібник «Аудиторські комітети: основні засади діяльності», де описано роль аудиторського комітету, принципи його діяльності, засади формування аудиторського комітету й організацію його роботи, а також взаємодію комітету із зацікавленими сторонами (вищим керівництвом, підрозділом внутрішнього аудиту, зовнішніми аудиторами тощо);

оновлено Методологічні вказівки з внутрішнього аудиту в державному секторі України, у тому числі Програму професійного розвитку внутрішніх аудиторів державного сектору України згідно з практикою її реалізації, а також актуалізовано інформацію стосовно ролі внутрішнього аудиту щодо шахрайства і корупції та взаємодії підрозділу внутрішнього аудиту з внутрішніми та зовнішніми зацікавленими сторонами;

оновлено методичний посібник «Ризик-орієнтоване планування діяльності з внутрішнього аудиту» з урахуванням змін у законодавстві в частині удосконалення підходів до формування плану діяльності з внутрішнього аудиту, передбачено нові форми та рекомендації щодо складання такого плану, уточнено та роз'яснено окремі процедури ризик-орієнтованого планування, доповнено прикладом розрахунку потреб у ресурсах тощо;

оновлено посібник «Оцінка якості внутрішнього аудиту в державних органах», зокрема доповнено посібник низкою нових критеріїв для проведення оцінки якості внутрішнього аудиту з урахуванням положень Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 роки та плану заходів з її реалізації, а також змін у законодавстві з питань внутрішнього аудиту, уточнено низку критеріїв з питань планування діяльності з внутрішнього аудиту, переглянуто вагомість окремих критеріїв.

У звітному періоді за підтримки проекту двостороннього співробітництва між Мінфіном України та Мінфіном Королівства Нідерландів реалізовано захід у ДСНС з інтеграції аспектів внутрішнього контролю, а саме щодо питань управління ризиками, за результатами якого направлено ДСНС звіт з відповідними пропозиціями (лист від 27.12.2022 № 33010-07-5/31343). Водночас Мінфіном спільно з європейськими експертами проведено у ДСНС захід, спрямований на поглиблення розуміння і сприйняття аспектів внутрішнього контролю для їх інтеграції у практичній діяльності з урахуванням практики ЄС.

З метою підвищення рівня обізнаності державних службовців щодо питань удосконалення системи внутрішнього контролю протягом 2022 року проведено 3 навчальні онлайн заходи з основних аспектів здійснення внутрішнього контролю за участі працівників 30 державних органів, під час яких розглядалися концептуальні основи внутрішнього контролю (планування і контроль; три лінії управління; діяльність з управління ризиками; питання управлінської відповідальності та підзвітності у системі внутрішнього контролю; місце внутрішнього контролю у міжінституційних відносинах із підпорядкованими органами, а також розвиток внутрішнього контролю у контексті реформ державного управління та управління державними фінансами).

Для надання практичної допомоги та підвищення фахового рівня працівників державних органів продовжується реалізація програми підвищення кваліфікації для внутрішніх аудиторів шляхом проведення відповідних навчальних заходів. У 2022 році підготовлено спеціальну професійну (сертифікатну) програму та три спеціальні короткострокові програми підвищення кваліфікації для працівників підрозділів внутрішнього аудиту державних органів, які погоджені наказами Мінфіну від 01.06.2022 № 155 та від 16.11.2022 № 393.

Протягом 2022 року Мінфіном спільно з нідерландськими експертами проведено 4 навчальних заходи з питань внутрішнього аудиту, зокрема:

онлайн-конференцію «Перспективи подальшого розвитку функцій внутрішнього аудиту в Україні» для 113 керівників підрозділів внутрішнього аудиту;

вебінар «Оптимізація діяльності з внутрішнього аудиту в кризові часи» для 124 керівників підрозділів внутрішнього аудиту;

навчання відповідно до спеціальної короткострокової програми підвищення кваліфікації «Ключові аспекти проведення внутрішнього аудиту, який передбачає здійснення оцінки та надання висновків і рекомендацій щодо ефективності об'єкта внутрішнього аудиту» для 30 керівників і працівників підрозділів внутрішнього аудиту;

навчання відповідно до спеціальної професійної (сертифікатної) програми підвищення кваліфікації «Базовий курс з внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту» для 30 керівників і працівників підрозділів внутрішнього аудиту.

Крім того, взято участь у навчанні, організованому Держпродспоживслужбою для 40 працівників підрозділів внутрішнього аудиту служби та її територіальних органів.

У звітному періоді забезпечено також підвищення інституційної спроможності Центрального підрозділу гармонізації (протягом року його працівники постійно підвищували свою кваліфікацію шляхом участі у різних навчальних заходах з питань внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту, організованих Міністерством фінансів Королівства Нідерландів, Центром підвищення кваліфікації (CEF, Словенія), міжнародним Практикуючим співтовариством з внутрішнього аудиту PEM PAL, Європейською конфедерацією інститутів внутрішнього аудиту, Академією PwC, а також низці інших заходів).

З метою надання рекомендацій державним органам щодо удосконалення діяльності з внутрішнього аудиту завершено 4 оцінки функціонування систем внутрішнього аудиту (зовнішні оцінки якості) у Держекоінспекції, Держекспортконтролю, Держлікслужбі та Укртрансбезпеки. Також у звітному періоді було організовано та розпочато проведення оцінки функціонування системи внутрішнього аудиту в НСЗУ.

Крім того, у 2022 році продовжувалась консультативна та роз'яснювальна підтримка з питань внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту, зокрема: направлено 37 інформаційних, оглядових, роз'яснювальних листів з відповідних питань та надано низку рекомендацій, спрямованих на забезпечення функціональної незалежності структурних підрозділів внутрішнього аудиту, недопущення необґрунтованого скорочення чисельності внутрішніх аудиторів, усунення недоліків та порушень при плануванні діяльності з внутрішнього аудиту, підвищення якості та результативності внутрішніх аудитів, удосконалення внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту, покращення заходів з гарантування якості внутрішнього аудиту тощо.

Інформація з питань державного внутрішнього фінансового контролю (нормативні акти, посібники, роз'яснення, матеріали проведених навчальних заходів тощо) розміщується на офіційному вебсайті Мінфіну.